

Til kommunene.

PLANLEGGING AV BOLIGBYGG FOR IGANGSETTING MED HUSBANKTILSAGN I 1965.

Etter at Regjeringen har fremlagt nasjonalbudsjettet for 1965 i Stortingsmelding nr. 1 (1963-64), har Husbanken fått trukket opp visse retningslinjer for bankens virksomhet i 1965. Vi regner med at kommunene og boligbyggelagene har interesse av å få kjennskap til disse retningslinjer alt nå, slik at de kan ta hensyn til dem ved planleggingen av boligbyggingen i 1965. Så snart Stortinget har behandlet nasjonalbudsjettet, vil Husbanken i et nytt rundskriv gi melding om behandlingen fører til endringer i det som er sagt nedenfor.

Etter nasjonalbudsjettet for 1965 kan Husbanken innvilge ordinære rentebærende lån på ialt 614 mill. kroner. Regjeringen forutsetter at banken innenfor dette budsjett vil kunne gi lån til om lag 18.150 leiligheter. Dette er en økning på 1500 leiligheter i forhold til det som er forutsatt for 1964. (Ved kongelig resolusjon av 21. mai 1964 ble Husbankens utlånsbudsjett økt med 25 mill. kroner, svarende til 750 leiligheter, slik at det i år ialt regnes med et leilighetstall på 16.650). Sammenliknet med tilsagnene i 1963 representerer leilighetstallet for 1965 en økning på 15-20%. I en del distrikter vil det ventelig ikke være behov for en så sterk økning. I andre distrikter kan økningen derfor bli større enn 20%. Kommuner med stort boligbehov bør være oppmerksom på dette, og både kommunene og boligbyggelagene i tide ta hensyn til ekspansjonsmulighetene i sin planlegging, slik at økningen i byggingen kan gjennomføres med grundig planlagte og gjennomprøvde prosjekter.

I 1964 er lånenivået økt med 1500 kroner pr. leilighet for visse hustyper, men holdt konstant for andre, slik at gjennomsnittsoøkningen blir ca. 800 kroner i forhold til 1963. Med den økning i lånenivået som utlånsbudsjettet for 1965 gir plass for, må en regne med at anleggskostnadene (byggekostnadene pluss tomtekostnadene) gjennomgående vil øke en god del mere fra 1963 til 1965 enn låneøkningen i samme tidsrom. For å holde økningen i egenkapital og/eller sekundær belåning så lav som mulig, vil det være meget viktig å vise streng økonomi i utnyttelsen av tomtene og valget

av hustyper, materialer og utstyr, å planlegge grundig som opplegg for rasjonell bygging, og å legge stor vekt på kontrollen av tomtepriser og byggepriser. Nærmere melding om hvordan en mulig låne-nivåøkning skal gjennomføres vil bli sendt ut når saken er nærmere avklart, senest omkring nyttår.

For å gi en bedre dekning av de ensliges boligbehov, bør det etter retningslinjene tas sikte på finansiering av flere småleiligheter enn i tidligere år. Bortsett fra aldersboliger og boliger for spesielle yrkesgrupper har det tidligere vært planlagt et forholdsvis lite antall leiligheter beregnet på en-personshusstander. De ensliges boligbehov vil ventelig i årene fremover presse ytterligere på, dels på grunn av det økende antall enslige gamle og dels på grunn av de store ungdomskullene som må antas å føre til økende innflytting til byer og tettbygde strøk.

For ungdom fra 18-20 år og oppover, enten de holder på med sin utdanning eller er ute i arbeidslivet, er det for husbankfinansiering mest aktuelt med hybler med felles kjøkken, felles bad og eventuelt også felles w.c. For enslige i ervervsfør alder og for gamle blir det vanligvis spørsmål om fullt utstyrte leiligheter eller hybelleiligheter med vanlig kjøkken eller tekjøkken, eget w.c., eventuelt også eget bad. Leilighetene kan ha kombinert oppholdsrom og soverom - eventuelt med sovenisje eller sovealkove - eller atskilt soverom og oppholdsrom. Aldersboliger som skal nyttes av to personer bør alltid ha atskilt soverom og oppholdsrom. Boliger for enslige har hittil mest vært skaffet til veie i noe større bygg, oppført av borettslag, kommuner eller stiftelser, og da enten som spesielle bygg for enslige eller med leiligheter for enslige lagt innimellom familieleiligheter i vanlige boligbygg. Den sistnevnte byggeformen synes det å være hensiktsmessig å anvende i større grad enn hittil. Ofte synes det også å være på sin plass å innpasse småleiligheter for enslige i småhus, enten disse bygges av boliglag eller av enkeltpersoner. Særlig synes dette å passe godt i skrånende terreng som gir mulighet for en familieleilighet i hovedetasjen og en småleilighet i den nedre etasje, på det nivået hvor noe av huset ligger under terrenget; det vil da gjerne være praktisk at leilighetene har inngang på hver sitt plan. Kommunene og boligbyggelagene bes om å være oppmerksom på behovet for boliger for enslige under planleggingen av boligbyggingen for 1965. Nærmere opplysninger om aktuelle hus- og leilighetstyper, organisasjonsfor-

mer m.v. kan fåes ved henvendelse til Husbanken.

Som tidligere år har Regjeringen anmodet Husbanken om at tilsagnsbudsjettet blir disponert slik at det i så stor utstrekning som mulig kan føre til vintersysselsetting. Det er også forutsetningen at banken er særlig oppmerksom på de problemer som melder seg på steder der det er knapt om arbeidskraft og hvor boligmangel hemmer innflytting. Vi ber derfor om at kommunene og boligbyggelagene har disse hensyn for øye når de tar standpunkt til hvilke prosjekter som skal prioriteres, og hvilket byggeprogram som skal legges opp for finansiering i Husbanken i 1965.

Husbanken er interessert i å være mest mulig a jour med kommunenes og boligbyggelagens planer, og vi tør derfor be om at det tas kontakt med banken i løpet av vinterhalvåret for drøfting av planene og de problemstillinger som er aktuelle i forbindelse med de foreliggende retningslinjer.

Det er nå fremlagt en Stortingsmelding om Regjeringens forslag til endringer i boligfinansieringen i tilknytning til forslagene fra Boligkomiteen av 1962. Det tas sikte på at endringene kan få virkning for tilsagn som gis etter 1. januar 1966.

ÆRBØDIGST

DEN NORSKE STATS HUSBANK

Peter Hoffmann
Adm. dir.

J. H. Seip

Husbukken

• *et treetende insekt*

***Hvordan vi skal
forebygge angrep
foreta utrydding
hindre utbredelse***

Utgitt av Boligdirektoratet

i samarbeid med

Det Norske Skogforsøksvesen

Den Norske Stats Husbank

Noregs Småbruk- og Bustadbank

Oslo - 1964 - 3. opplag.

Husbukken - et treetende insekt.

Tre har i lange tider vært vårt viktigste byggemateriale, og fremdeles bruker vi store mengder trematerialer til husbygging. I dag er tre ikke lenger noe billig byggemateriale, så det er meget viktig å behandle det slik at det ikke blir ødelagt av treetende organismer. At råtesopper bryter ned trevirket, er noe alle vet, men at insekter også kan være en viktig faktor i dette ødeleggelsesverket, har en først i de siste årene fått erfare for alvor. Over store deler av Sørlandet og Vestlandet gjør husbukken skade på trebygninger.

Husbukken er en bille av familien trebukker. Selve billen er ikke farlig, fordi den aldri eter tre. Det er dens larve som utfører ødeleggelsene.

Billens og larvens utseende.

Den voksne billen av husbukken er 1—2 cm lang, grå eller brunaktig med to lysere tverrbånd på dekkvingene. Karakteristisk for husbukken er videre to svarte, glinsende vorter som en leff kan se på mellomkroppen. Larven, som lever inne i treverket, er elfbensfarget og kan bli opptil 2—3 cm lang når den er fullvoksen. (Se illustrasjoner på første side.) Eggene er ca. 2 mm lange, spoleformet og hvite.

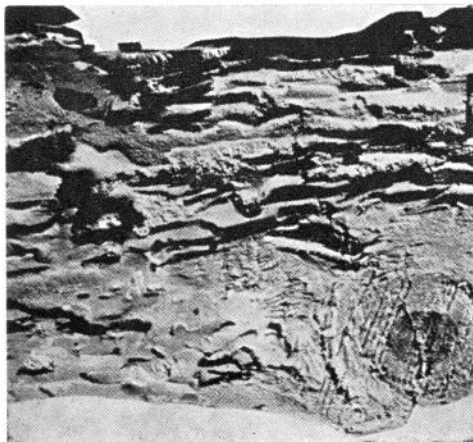
Utvikling og levevis.

Husbukken gjennomløper 4 forskjellige stadier: det voksne insektet, egg, larve og puppe. Det meste av livet tilbringer dyret som larve. Den voksne billen lever bare fra 8 til 16 dager. Eggstadiet varer ca. 2 uker, og larvestadiet mange år, sannsynligvis 4—8 år her i landet. Puppestadiet varer ca. 2 uker.

De voksne billene kommer ut av trevirket i juni og juli og i noen tilfeller også august. På denne tiden foregår parringen. Husbukken er sterkt avhengig av temperaturen og holder seg rolig i kaldt vær. Ved 25—30° C er den livlig og springer frem og tilbake. Den kan fly ut av det huset den har utviklet seg i og over til nye steder. På den måten kan angrepene hus være en trusel for hele nabolaget. Varme loft er de beste utviklingssteder. Når en hunn er kommet inn på et loft, oppsøker den sprekker eller hull i bjelkene, og der

legger den eggene. En hunn legger vanligvis ca. 100 egg. De første 2 årene lever larven forholdsvis skjult, så det er som regel vanskelig å oppdage angrep mens larvene er små. Derfor kan en også risikere å få unge husbukklarver med i byggematerialer når et hus reises. Dette kan hende når materialene en sommer er lagret på steder hvor det er husbukk i lagerskurene.

Larvene lever bare av splintveden i en bjelke, ikke kjerneveden. Gamle hus som

Bjelke angrepet av husbukklarve.

er laget av sentvoksende furu med mye kjerneved, får derfor sjelden alvorlige angrep av husbukken.

Utbredelse.

Her i landet er husbukken utbredt i kystdistriktene på Sørlandet fra Skiensfjorden til Mandal. Videre er den vanlig i de indre fjordstrøk på Vestlandet. I områdene rundt Oslofjorden er det få funn av husbukken, og den er hittil ikke funnet i de indre deler av Østlandet, i Trøndelag eller i Nord-Norge. Den er ellers utbredt over det meste av Europa, Afrika, Australia og Amerika.

Skade i takverk.

Hvordan en kan oppdage angrep.

Vanligvis vil en ikke oppdage angrep av husbukken før skadene er blitt forholdsvis omfattende. En legger sjelden merke til insektet verken som voksen eller som larve. Den som vil undersøke huset sitt for å finne ut om det er angrepet av husbukk, har likevel en del muligheter til å avsløre skadedyret: 1) Larven frembringer noen skrapende lyder når den gnager i veden. 2) Det danner seg utposing av gangene på utsiden av en bjelke når larven arbeider like under overflaten. 3) Boremelet faller ofte ut av gangene når en skrapet med en kniv eller et hoggjern på angrepne bjelker. 4) Det dannes flygehull når den voksne billen gnager seg ut av treverket. Hullene er ovale og litt ruffete i kantene. (Se illustrasjon på første side.) 5) En finner døde biller på loftet, særlig nær vinduene.

Forebyggelse av angrep.

Det beste forebyggende middel en i dag har mot treetende insekter, er å benytte trykkimpregnerte materialer. Det koster litt mer, men da har en også garanti for at ikke mark skal ødelegge treverket. Vi har ennå ingen eksempler på at skadeinsektene har klart å utvikle seg i slike materialer. Særlig i distrikter der det er en større utbredelse av husbukk, er det viktig å bruke trykkimpregnerte materialer til de bærende konstruksjoner i trehus. En rekke bedrifter leverer i dag slike materialer. Bindingsverk og materialer som skal benyttes innvendig, kan også beskyttes mot husbukk ved at de sprøytes med preparater som inneholder hydrogenfluorider. Disse stoffene vaskes ut når de utsettes for fuktighet. En orientering om trykkimpregnering er gitt i BD blad 1312 (tidligere nr. 1412), utgitt av Boligdirektoratet.

Dersom en ønsker å behandle et hus som allerede er bygd for å hindre at husbukken skal begynne å arbeide der, kan en sprøyte loftet med kjemiske midler, men en slik fremgangsmåte kan aldri bli helt effektiv, fordi sprøytevæsken vanligvis bare trenger noen få millimeter inn i virket. Behandlingen er likevel å anbefale hvis det finnes sterke husbukkangrep i nabobygninger. De preparater som nyttes, må inneholde midler som forebygger insektangrep. Ikke alle preparater som finnes i handelen i dag har denne egenskapen i sterk nok grad.

Bekjempelse av angrep.

Når en oppdager angrep av husbukk, må en snarest mulig tilkalle en fagmann for å få konstatert skadens omfang. En sprøyting med kjemiske sprøytevæsker er den mest praktiske fremgangsmåte for å stanse angrepet. Det er viktig at denne behandlingen med kjemiske midler blir satt i gang så fort en blir oppmerksom på angrep. De delene av trevirket som er sterkest angrepet, bør byttes ut og brennes straks. De må ikke lagres i huset til brensel. Nye materialer som nyttes bør være trykkimpregnerte. Fra bjelker som er angrepet bør en hugge bort all løs, oppsmuldret ved ytterst og børste dem rene med en stålborste. Dette gjelder særlig bjelkelag på loft. Så bør en bore huller av ca. 1 cm's diameter og 6 cm dybde med ca. 25 cm mellomrom, som en siksaklinje på bjelken, fylle væske i hullene et par ganger og vente til væsken er trukket inn i veden. Hullene bør deretter proppes igjen. De områdene som er svakere angrepet, bør behandles med midler som inneholder insektdrepende stoffer. Hele loftet, eller det angrepne rom, bør så sprøytes med en sprøyte som gir fin dusj, slik at væsken kan trenge inn i hjørner og sprekker. Det er vanligvis liten grunn til å sprøyte på flater som er malt. Behandlingen bør utføres om våren eller om sommeren. En rekke firmaer har spesialisert seg på husbukkbekjempelse og har utdannet folk som kan påta seg sprøytearbeidet. De nytter offest sine egne preparater.

Preparater.

Dersom en selv skal behandle et hus som er angrepet av husbukk, må en få tak i preparater som inneholder insektdrepende bestanddeler, ellers kan hele behandlingen bli uten virkning. De viktigste insektmidlene som inngår i slike preparater er dieldrin og lindan. Disse stoffene er også meget giftige for mennesker og varmblodige dyr, og det må vises den største forsiktighet under behandlingen av preparatene. Preparater som inneholder lindan eller dieldrin i den nødvendige mengde, og som er å få kjøpt bl. a. hos fargehandlere, er «Impregol Trevern», «Xylamon», «C-Tox», «Staro-vern», «Cytox-H» og «Hylosan-X».

Forsikring.

Det er nå mulig å tegne forsikring mot husbukkskader i bygninger. For en rimelig årlig premie overtar forsikringselskapet ansvar for skadene etter angrep og inspiserer bygningene regelmessig. Det forsikringselskap hvor huset er forsikret vil kunne gi de nødvendige opplysninger om denne form for forsikring. En slik forsikringsform har i flere år vært i gang i våre naboland, og har ført til at de der har fått en betydelig bedre kontroll med husbukken.

Andre insekter i trevirke i bygninger.

Under barkrester på materialer er det meget vanlig å finne angrep av blåbukk. Blåbukkens larve ligner husbukkens. Boremelet som blåbukklarven lager, er grått, det består av lyse og mørke korn, mens husbukklarvens alltid er helt lyst. Blåbukklarven kan gnage seg noen centimeter inn i veden, men er nokså ufarlig og vil forsvinne når barken er oppett eller fjernet.

Den stripete borebillen (mott, mår, veggsmed) er vanlig over store deler av landet, men særlig i kyststrøkene på Vestlandet. Den foretrekker fuktige omgivelser og forekommer offest i kjelleretasjene. Larven borer i veden, og billen etterlater seg små, runde hull i vedoverflaten når den kryper ut. Den kan gjøre stor skade. Bekjempes med samme midler som husbukken.